

COMMISSIE WELSTAND EN MONUMENTEN
2019-12

Verslag van de Commissie Welstand en Monumenten,
gehouden op dinsdag 11 juni 2019 in het Stadskantoor te Utrecht

Aanwezig: P. van Assche (voorzitter), de leden I. Bos, H. van Dijk, W. Galema, P. Grosfeld, H. Kijne, M. Schenk, M. Bracht (afdeling Stedenbouw), B. van Santen (vakgroep Erfgoed), M. van der Wiel (secretaris) en R. Taapken (uitvoerend secretaris)

OVERZICHT VERSLAG

- A Ingekomen stukken en mededelingen
- B Notulen Commissie Welstand en Monumenten d.d. 28 mei 2019
- C Algemeen
C1 Koningsbergerstraat 2, Marislaan 1, Noordse Parkplein 2 en 4, Oudenoord 390, Van Maasdijkstraat 33/Lelimanstraat, Beethovenplein 2, Hiëronymusplantsoen 3/2-2d
- D Bouwplannen
D1 Kanaalweg 64 (Gemeentelijk monument) [Transwijk]
D2 Verlengde Houtrakgracht ten noorden van 598 [Parkwijk]
D3 Rooseveltlaan / Trumanlaan / Marshallaan [Kanaleneiland]
D4 Hogelanden W.Z. 16 [Ondiep]
D5 Opzoomerstraat [Zuilen]
D6 't Goylaan 125 [Hoograven]
- E Nagekomen plannen
E1 Schoolstraat 5 (Rijksmonument) [Vleuten]
E2 Zwarte Woud 2 [Lunetten]
E3 Hélène Swarthplantsoen 8 [De Meern]
E4 Oudkerkhof 48 [Binnenstad]
- F Overige bouwplannen
Plannen met preadvies, lijst d.d. 06/06 2019
- G Rondvraag en sluiting

A Ingekomen stukken en mededelingen

B Notulen Commissie Welstand en Monumenten d.d. 28 mei 2019

De notulen van 28/05 2019 worden met enkele wijzigingen vastgesteld.

C Algemeen

C1 Koningsbergerstraat 2, Marislaan 1, Noordse Parklaan 2 en 4, Wevelaan 2-4, Oudenoord 390, Van Maasdijkstraat 33/Lelimanstraat, Beethovenplein 2, Hiëronymusplantsoen 3/2-2d

Aanwijzing (naoorlogse) schoolgebouwen als gemeentelijk monument

Aanvraag: gemeente Utrecht

(zie notulen 21/04 2009)

Mevrouw Van Santen van de afdeling Erfgoed licht toe dat op grond van de inventarisatie van ruim 100 naoorlogse schoolgebouwen zes gebouwen worden aangewezen als gemeentelijk monument. De betreffende objecten zijn de halscholen aan de Van Maasdijkstraat, de Noordse Parklaan en de Marislaan, de Muwi-school aan de Wevelaan, de halschool aan de Koningsbergerstraat en de Christelijke huishoudschool aan de Oudenoord. De waardering bij deze selectie is gebaseerd op typologie, architectuur en stedenbouwkundige situering, gaafheid en uniciteit. Aanvullend zijn er ook twee vooroorlogse schoolgebouwen aangewezen: de semi-openlucht school aan het Beethovenplein en de omgeklapte hoekschool aan het Hiëronymusplantsoen.

Conclusie

De commissie meent dat er sprake is van een zorgvuldige selectie en vraagt om een herwaardering van de twijfelgevallen – naar haar mening komen er meer schoolgebouwen in aanmerking voor bescherming. Helaas zijn al veel schoolgebouwen gesloopt en is er veelal sprake van onderwaardering van waardevol erfgoed, zowel architectonisch als stedenbouwkundig. Dit geldt ook voor de recentere schoolgebouwen die niet tot het naoorlogse erfgoed worden gerekend.

De voordracht tot gemeentelijk monument van de genoemde acht scholen wordt van harte onderschreven.

Speciale aandacht wordt gevraagd voor de inpassing van klimaatinstallaties bij deze bijzondere gebouwen, een lopend issue bij onderwijsinstellingen.

D Bouwplannen

D1 Kanaalweg 64 (gemeentelijk monument) [Transwijk]

19-07456

(B) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het restaureren van kademuren, bruggen, tuinmuren en pergola Villa Jongerius*

Aanvraag : Stichting vrienden Jongeriuscomplex

Ontwerp : Blauw architecten

Van het monumentale complex zijn de villa en het kantoor recent gerenoveerd, en de tuin is weer teruggebracht in zijn originele staat. Architect Lichtenberg geeft aan dat de kademuren, bruggen, de tuinmuren en de pergola waar mogelijk worden gerestaureerd en anders gereconstrueerd.

Conclusie

De commissie onderschrijft de restauratie- c.q. renovatieaanpak. Geadviseerd wordt om bij de bruggen beide kademuren aan te vragen, aangezien de symmetrie belangrijk is en met name de zijde aan de Doctor M.A. van Tellegenlaan het meest wordt ervaren.

Een goede aanhechting van het complex aan de omgeving is van belang.

Tevens wordt aangedrongen op de betrokkenheid van de architect tot en met de uitvoering: voor het controleren van de tekeningen en de esthetische begeleiding. Ook wordt dringend verzocht de aanstelling van een erkend restauratie-aannemer (ERM) in de uitvraag onder te brengen.

De commissie geeft mee dat een eigentijdse reconstructie van het pompstation een kansrijke toevoeging zou zijn aan het restauratieproces.

Aanvraag omgevingsvergunning wordt voorzien van een positief advies.

D2 Verlengde Houtrakgracht ten noorden van 598 [Parkwijk]

(R) *Definitief ontwerp voor de nieuwbouw van een vrouwenopvangcentrum (zorgwoningen en kantoren)*

Aanvraag : Moviera

Ontwerp : Wiegerinck architectuur en stedenbouw

(zie notulen 05/03 2019)

Het complex is opgeschoven naar de straat, met ruimte voor een groenstrook voor het zuidelijk deel en het tussenlid. Door het naar achteren leggen en draaien van de parkeerplaats is het mogelijk de speelplaats en het fietsparkeren aan de straatzijde te situeren ten gunste van de groenbeleving. Het tussenlid met centrale toegang is vormgegeven als een eenlaagse verlenging van het zuidelijk deel. De beide bouwdelen krijgen een verschillende tint baksteen. Op de kopgevel van het noordelijke hoekblok past architect Loeters blindnissen toe.

Conclusie

De commissie meent dat de doorgevoerde wijzigingen tot verbetering hebben geleid. Ten aanzien van de plint in het hoekblok wordt geadviseerd deze opener en levendiger te maken vanwege de ligging aan de stoep. De integratie van het tussenlid is voorstelbaar, waarbij de aansluiting op het hoekvolume, de raamindeling, een sprekender entree etc. nog aandacht behoeft. Gesuggereerd wordt om op het tussenlid een groene dakbedekking toe te passen. De daken belegd met zonnepanelen zijn akkoord.

De afwijkende kleur metselwerk in het kader van de accentwerking van het hoekblok wordt betwijfeld. De vrees bestaat dat het niet als accent ervaren wordt en er een fiets bouwdeel rest. Een nadere toelichting over de invulling van het gevraagde accent vanuit het Stedenbouwkundig Plan is gewenst. Bemonstering van de stenen is gewenst.

De commissie vraagt om een heroverweging van de blindnissen en de wijze van plaatsing, die niet lijken aan te sluiten op de architectuur van het winkelcentrum van architectenbureau AWG. Zij verzoekt de architect om de diverse ontwerpmethoden van AWG in beeld te brengen om de samenhang zichtbaarder te maken.

Het aparte volume voor de hoogspanning wordt betreurd; deze zou geïntegreerd moeten worden in het gebouw en niet ten koste gaan van de terreininrichting.

De inrichtingsvoorstellen zijn qua groen realistisch, de commissie onderschrijft de ambitie.

D3 Rooseveltlaan / Trumanlaan / Marshallaan [Kanaleneiland]

19-09568

(O) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het renoveren van 120 flatwoningen*

Aanvraag : Mitros

Ontwerp : ONB

(zie notulen 31/10 2017)

Architect Zwart heeft de balkons ter plaatse van de entrees behouden. De naamgeving wordt verwijderd. In de voorgevel wordt het metselwerk van de penanten vervangen door steenstrips en wordt er stucwerk toegepast voor de horizontale banden. In de plint komen voornamelijk woningpuien, opgedeeld in smalle verticale glasvlakken. De gevels van de bergingen worden gemetseld in een donkere kleurstelling. De balustraden, de kolenkisten en de luchtbalken aan de achtergevel blijven behouden. Ter plaatse van de bordessen worden trappen toegevoegd om toegang te geven tot de bergingen op het achterterrein.

Conclusie

De commissie is op hoofdlijnen enthousiast over de aanpak, zoals het behoud van de karakteristieke elementen aan de achterzijde. Ten aanzien van de begane grondlaag wordt gevraagd daar meer samenhang in door te voeren om tot een evenwichtiger beeld te komen. Door het doorbreken van het oorspronkelijke ritme ontstaat een onrustiger gevelbeeld.

Het verplaatsen van de bergingen naar de achterzijde baart zorgen vanwege het mogelijk ontstaan van onaangename achterpaden en aansluitingen op het plantsoen, evenals het moeten rooien van bomen. De commissie ziet bij een aangepast ontwerp graag een voorstel voor de inrichting en de consequenties van het achtergebied.

De aanvraag omgevingsvergunning wordt vooralsnog aangehouden.

- D4 Hogelanden W.Z. 16 [Ondiep] 19-13170**
(O) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van een kapverdieping op een woning*
Ontwerp : Urbanizer
Op de tweelaagse gemetselde woning stelt architect Van der Spui een glazen kap voor onderverdeeld door middel van aluminium stijl- en regelwerk. Aan de bovenzijde loopt het zinken boeideel tot boven het dak van de belending.
Conclusie
De commissie heeft geen bezwaar tegen een dakopbouw op deze locatie, waarbij een transparante uitvoering voorstelbaar is. Deze dient dan echter wel scherper c.q. bijzonderder te worden vormgegeven, ook omdat in deze historische omgeving een vervreemdend spiegeland glasvlak ongewenst is. Zo moet een keuze gemaakt worden: of het boeiboord onderdeel uit laten maken van de dakhelling of voor een hiërarchie in de stijlen en de regels kiezen waar het boeiboord in wordt opgenomen. Er kan ook overwogen worden om een groot venster met meer massa eromheen, een ateliervenster in plaats van een geheel glazen opbouw. De hoogte van het dak moet aansluiten op de hoogte van de burens, ook in verband met mogelijke dakopbouwen op de rest van het blok.
Aanvraag omgevingsvergunning wordt aangehouden in afwachting van een aangepast ontwerp.
- D5 Opzoomerstraat [Zuilen]**
(O) *Voorlopig ontwerp vervangende nieuwbouw Jules Verneschool*
Aanvraag : Stichting Primair Onderwijs Utrecht
Ontwerp : Koning Ellis architecten
(zie notulen 29/05 en 26/06 2018)
De gemetselde gevel heeft in de basis een rasterindeling waarvoor de invulling nog in studie is. Hierbij wordt gedacht aan afwisselend metselwerk, zowel variërend qua steen, kleur en metselrichting. De kozijnen doorbreken het raster op een enkele plek. De gymzaal is opgenomen in het volume en wordt bekleed met gezet aluminium. De installaties komen achter de verhoogde dakrand op het dak van de gymzaal.
Conclusie
De commissie waardeert de gekozen hoofdopzet. Er is sprake van een klassieke uitstraling, passend in de omgeving, maar modern ingevuld in aansluiting op de functie. De architectonische invulling van de gevels wordt tegemoet gezien, waarbij gevraagd wordt bemonstering bij de toelichting mee te nemen.
Geadviseerd wordt mogelijke toekomstige uitbreidingen optioneel mee te ontwerpen. Punt van aandacht is mogelijk de grote lage ramen die 'schooltechnisch' op problemen stuiten en oplossingen als folie kunnen uitlokken.
Een aangepast ontwerp wordt tegemoet gezien.
- D6 't Goylaan 125 [Hoograven] 18-37615**
(O) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het transformeren van een kantoorgebouw naar 39 appartementen en het bouwen van balkons aan de gevel*
Aanvraag : Gemeente Utrecht, afdeling Juridische Zaken
Ontwerp : A3 architecten
(zie notulen 03/04 en 17/04 2018)
Naar aanleiding van een ontvangen bezwaarschrift heeft de afdeling Juridische zaken de commissie gevraagd om de reeds akkoord bevonden en vergunde balkons opnieuw te beoordelen.
Conclusie
Ook na heroverweging is de commissie van mening dat de balkons leiden tot de gewenste uitdrukking van een woongebouw, als gevolg van de transformatie van een anoniem kantoorgebouw. De voorgestelde balkons worden gezien als passend bij de relatief lompere architectuur van het bestaande gebouw.
De commissie blijft bij haar eerdere positieve advies over deze aanvraag omgevingsvergunning.

E Nagekomen plannen

E1 Schoolstraat 5 (Rijksmonument) [Vleuten] 19-08398

(B) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het herinrichten van een kerkzaal (verplaatsen preekstoel en aanbrengen orgelbalkon) van de Torengleinkerkerk*

Aanvraag : Torengleinkerkerk

Ontwerp : GSG architecten

(zie notulen 30/04 2019)

Het gestucte orgelbalkon is versmald en los gehouden van de zijwanden. De hoeken zijn afgerond en vouwen zich ook ter plaatse van het orgel naar binnen. Het balkon wordt ondersteund door vier slanke stalen kolommen.

Conclusie

Op hoofdlijnen kan de commissie instemmen met het balkon. Zij meent dat het een passende vormgeving is in aansluiting op het kerkinterieur. Ook het orgel komt goed tot zijn recht mits deze 'loskomt' van de balustrade (o.a. de rocailles). De aansluiting op de vloerpositie is niet overtuigend: de vloerrand moet doorlopen en het orgel moet er niet overheen hangen. De kolommen vragen om meer studie: deze ogen iel, mogelijk is een verjonging wenselijk en de aansluiting op het balkon en de vloer moet in beeld gebracht worden.

De aanvraag omgevingsvergunning wordt vooralsnog aangehouden in afwachting van aangepaste plannen.

E2 Zwarte Woud 2 [Lunetten] 19-17015

(O) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het maken van een extra entree aan de voorkant van het gebouw*

Ontwerp : Maarsen Groep Beheer

De horizontale vensters naast het uitstekende glazen trappenhuis op de kopgevel worden deels verlaagd voor een nieuwe entree. De roedes van het trappenhuis worden overgenomen.

Conclusie

De commissie acht een extra entree in deze gevel voorstelbaar, maar dan dient de hele gevelopening van de vensters benut te worden en vormgegeven in lijn met de erboven gelegen vensters. Aanvraag omgevingsvergunning wordt aangehouden.

E3 Hélène Swarthplantsoen 8 [De Meern] 19-12212

(R) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het aanbrengen van 3 airco units*

Ontwerp : onbekend

De airco-units worden gemaskeerd door de toevoeging van een bloembak van geweven wilgentenen.

Conclusie

De commissie waardeert de inventiviteit en kan zich een bloembak als visuele afscherming voorstellen. Echter dan dient deze kleiner te zijn en in de vormgeving meer afgestemd op de architectuur. Door de airco-units anders op de gevel te plaatsen (airco-unit 1 en 3 spiegelen) kunnen deze geclusterd worden en is een kleinere bloembak mogelijk.

Geadviseerd wordt om de condensafvoer te gebruiken voor de bewatering van de bak.

Aanvraag omgevingsvergunning wordt aangehouden.

E4 Oudkerkhof 48 [Binnenstad] 19-15153

(B) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het verbouwen van een bedrijfsruimte naar drie woningen*

Ontwerp : A3 architecten

Op de eerste verdieping van het glazen hoekpand komen drie appartementen. De vloer wordt doorgezet tot de gevel waar de dubbelhoge glasvlakken worden opgedeeld. De vide met trap aan de gevel worden opgeheven.

Conclusie

De commissie vindt voor de hand liggend dat de oorspronkelijk architect was geraadpleegd voor de aanpassing van dergelijk karakteristiek pand. Het is op een prominente hoek gelegen in een beschermd stadsgezicht en vraagt om eenzelfde zorgvuldige bejegening als het oorspronkelijk ontwerp. Die wordt echter gemist: de karakteristieke etalagewerking van anderhalve bouwlaag gaat verloren. Ook de open hoek verdwijnt door hier een woning in te plaatsen.

De commissie voorziet de aanvraag omgevingsvergunning van een negatief advies, omdat realisatie een ernstige aantasting zou betekenen van het oorspronkelijke ontwerp en een achteruitgang van het gevelbeeld.

F Overige bouwplannen

De plannen, genoemd in de lijst d.d. 06/06 2019, zijn met een preadvies van de secretaris aan de commissie voorgelegd. De leden van de commissie hebben na een schriftelijke ronde besloten de advisering over te nemen. De preadvisering is mede verricht op basis van de aan de verschillende beleidsniveaus verbonden criteria, zoals vastgelegd in de welstandsnota. Daarnaast wordt het plan getoetst in relatie tot de monumentale waarde.

Samenvattend:

Open : Verandering en handhaving zijn beide mogelijk, zowel naar structuur als naar architectuur.

Respect : Essentiële eigenschappen van de aanwezige bebouwings- en omgevingskarakteristiek worden gerespecteerd.

Behoud : Behoud en herstel van het aanwezige bebouwingsbeeld en versterken van de bestaande of historisch bepaalde karakteristiek van stedenbouwkundige, architectonische, landschappelijke of cultuurhistorische aard.

Stimulans: Het gebied vraagt vanwege zijn bijzondere of markante karakter extra aandacht voor versterking en stimulering van het beeld.

Indien van toepassing, zijn de aanvragen getoetst aan de (welstands)criteria, zoals geformuleerd in de welstandsnota. De lijsten zijn ter inzage op Bureau Commissie Welstand en Monumenten en in te zien via de website [http\www.welstandutrecht.nl](http://www.welstandutrecht.nl).

G Rondvraag en sluiting

De volgende commissievergadering vindt plaats op 25 juni 2019.

De voorzitter,

De secretaris,

P. van Assche

M. van der Wiel

Per 1 juli 2004 wordt de welstandsadvisering verricht op basis van de aan de verschillende beleidsniveaus verbonden criteria zoals geformuleerd in de welstandsnota 'De schoonheid van Utrecht' (vastgesteld door de raad van de gemeente Utrecht d.d. 24 juni 2004).

(O) = open **(R)** = respect **(B)** = behoud **(St)** = stimulans **(Ont)** = ontwikkelingsgebied